

ADRAN 10: GWLEIDYDDIAETH A PHOLISI CYHOEDDUS

10.1 Cyflwyniad

10.2 Egwyddorion

10.3 Atgyfeiriadau Gorfodol

10.4 Canllawiau

- Sylw i Bleidiau Gwleidyddol, Llywodraeth a Datganoli yn y DU
- Cyfweiliadau a Chyfraniadau Gwleidyddol
- Darlledu Seneddol yn y DU
- Darllediadau Gwleidyddol
- Arolygon a Pholau Piniwn
- Etholiadau a Refferenda

10.1 CYFLWYNIAD

Mae'r egwyddorion sy'n ymwneud â didueddrwydd gwleidyddol y BBC a'i annibyniaeth ar ddylanwad gwleidyddol yn hanfodol i'r ffordd rydym yn ymdrin â gwleidyddiaeth a pholisi cyhoeddus. Dros gyfnod priodol o amser, rhaid i gynnwys gwleidyddol y BBC roi pwys ac amlygrwydd dyladwy i'r holl safbwyntiau pwysig mewn dadleuon ac i'r holl bleidiau gwleidyddol perthnasol. Er mai'r rheini mewn llywodraeth fydd prif ffocws newyddion yn aml ac y bydd angen eu dal i gyfrif yn benodol, dylai lleisiau a barn pleidiau eraill a'r rhai sydd â safbwyntiau a buddiannau gwleidyddol eraill hefyd gael eu cyhoeddi a'u herio'n rheolaidd. Un o ddibenion cyhoeddus y BBC yw: *'Darparu gwybodaeth a newyddion diduedd i helpu pobl i ddeall ac ymgysylltu â'r byd o'u cwmpas ... fel y bydd pob cynulleidfya yn gallu ymgysylltu'n llawn â materion pwysig ar lefel leol, ranbarthol, genedlaethol, y Deyrnas Unedig a'r byd a chymryd rhan yn y broses ddemocrataidd, ar bob lefel, fel dinasyddion gweithgar a gwybodus.'*¹ O ganlyniad i hyn, mae cyfrifoldeb arbennig at gynulleidfaoedd sydd ar fin pleidleisio mewn etholiadau neu refferenda.

Dylai cynhyrchwyr cynnwys fod yn ymwybodol y gallai unrhyw gyfrannwr, nid dim ond y rheini o bleidiau gwleidyddol, gynnig barn gwleidyddol neu ymgyrchu ar faterion gwleidyddol. Er mwyn sicrhau didueddrwydd dyladwy, bydd angen i gynhyrchwyr cynnwys felly wneud penderfyniadau ynghylch cynnwys neu hepgor unrhyw gyfranwyr posibl i allbwn gwleidyddol.

¹ Erthygl 6 (1) Darlledu: Siarter Frenhinol ar gyfer Parhad y Gorfforaeth Ddarlledu Brydeinig Rhagfyr 2016

Dylid darllen yr adran hon ochr yn ochr ag Adran 2 y Canllawiau Golygyddol: Didueddrwydd. Mae'r rhain yn sicrhau bod allbwn y BBC yn bodloni safonau Cod Darlledu Ofcom a nodir yn Adrannau 5 (Didueddrwydd Dyladwy a Chywirdeb Dyladwy a Gormod o Amlygrwydd i Farn a Safbwyntiau) a 6 (Etholiadau a Refferenda).

Dylid hefyd ei darllen ochr yn ochr ag Adran 4 y Canllawiau Golygyddol: Gwrthdaro rhwng Buddiannau ac Adran 11: Ystadegau, Data, Polau Piniwn ac Arolygon.

10.2 EGWYDDORION

10.2.1 Rhaid i'r BBC a'i holl allbwn drin materion gwleidyddiaeth a pholisi cyhoeddus yn gywir ac yn ddiduedd².

10.2.2 Rhaid i'r BBC beidio â mynegi barn ar faterion gwleidyddol neu ddadleuol neu faterion sy'n ymwneud â pholisi cyhoeddus cyfredol. Yr eithriad yw y gall y BBC fynegi barn gorfforaethol ar bolisi sy'n ymwneud â darlledu neu ddarparu gwasanaethau ar-lein, neu ynghylch rhyddid mynegiant.

10.2.3 Gall unigolion sy'n mynegi barn ar faterion polisi cyhoeddus cyfredol (gan gynnwys materion darlledu), gwleidyddiaeth a materion dadleuol hefyd beryglu didueddrwydd y BBC.

10.2.4 Nid yw'r BBC yn comisiynu polau bwriad pleidleisio yn ystod cyfnodau etholiadau neu refferenda perthnasol.

10.3 ATGYFEIRIADAU GORFODOL – rhaid eu hatgyfeirio ymlaen llaw

Mae pob atgyfeiriad gorfodol yn rhan hanfodol o broses olygyddol a sicrhau cydymffurfiaeth y BBC a rhaid cadw atynt.

Atgyfeiriadau Gorfodol at y Prif Gyngorydd Gwleidyddiaeth

10.3.1 Yn achos rhaglenni na fyddent fel arfer yn cynnwys gwleidyddion, barn wleidyddol neu 'faterion dadleuol' – er enghraifft, chwaraeon, sioeau cwis/panel, adloniant ffeithiol – mae'n rhaid i gynhyrchwyr cynnwys ymgynghori ymlaen llaw

² Cyfeirnod Cod Ofcom Adran 5 Ystyr Didueddrwydd Dyladwy

â'r Prif Gynghorydd Gwleidyddiaeth cyn gwahodd gwleidydd i gymryd rhan yn eu hallbwn, neu cyn derbyn cais i gymryd rhan. Mae'r atgyfeiriad hwn yn berthnasol i bob ffigwr gwleidyddol fel Aelodau Seneddol, cynghorwyr, meiri a Chomisiynwyr yr Heddlu a Throsedd, ac ni waeth a yw'r cyfraniad arfaethedig ei hun yn 'wleidyddol' ai peidio.

(Gweler 10.4.3-10.4.5)

10.3.2 Heblaw am gyfweliadau newyddion byr a gesglir ar y diwrnod heb eu trefnu ymlaen llaw, rhaid ymgynghori â'r Prif Gynghorydd Gwleidyddiaeth ymlaen llaw ynghylch cynigion cyfweliad arfaethedig neu unrhyw gyfranogiad gweithredol arall mewn allbwn (a chyn i gynigion o gyfranogiad o'r fath gael eu derbyn neu eu gwrthod) ar gyfer yr arweinwyr gwleidyddol canlynol yn y DU: y Prif Weinidog ac Arweinydd yr Wrthblaid yn San Steffan, Prif Weinidogion Cymru a'r Alban a Phrif Weinidog a Dirprwy Brif Weinidog Gogledd Iwerddon. Yng ngwledydd y DU, rhaid ymgynghori â'r priod Benaethiaid Newyddion hefyd.

(Gweler 10.4.6-10.4.8)

10.3.3 Rhaid i unrhyw gynnig i dalu ffi (heb gynnwys treuliau dilys) i wleidydd neu arglwydd cyflogedig etholedig am unrhyw gyfraniad at allbwn, gael ei atgyfeirio ymlaen llaw i'r Prif Gynghorydd Gwleidyddiaeth.

(Gweler 10.4.9)

10.3.4 Rhaid i unrhyw gynnig i ddefnyddio deunydd o siambrau neu bwyllgorau Seneddau neu Gynulladau – gan gynnwys San Steffan – y tu allan i'r rheolau darlledu perthnasol gael ei atgyfeirio i'r Prif Gynghorydd Gwleidyddiaeth. Mae hyn yn cynnwys unrhyw gynnig i ddefnyddio deunydd o Seneddau neu Gynulladau y tu allan i newyddion, rhaglenni ffeithiol neu gynnwys at ddibenion addysgol, a fydd hefyd yn gofyn am gyngor Cyfreithiol perthnasol ar Eiddo Deallusol.

(Gweler 10.4.10)

10.3.5 Rhaid i unrhyw gais gan y llywodraeth am ddarllediad gweinidogol neu am ymateb i ddarllediad gweinidogol gael ei atgyfeirio'n brydlon i'r Prif Gynghorydd Gwleidyddiaeth³.

(Gweler 10.4.13-10.4.14)

³ Adran 67 Cytundeb â Siarter y BBC

10.3.6 Rhaid i unrhyw gais gan adran o'r llywodraeth i drosglwyddo negeseuon swyddogol neu ffilmiau gwybodaeth gael ei atgyfeirio i'r Prif Gyngorydd Gwleidyddiaeth.

(Gweler 10.4.15)

10.3.7 Rhaid i unrhyw gynnig i gomisiynu pôl piniwn (neu i ddefnyddio dulliau eraill, fel dadansoddi data) gyda'r bwriad o samplu cefnogaeth i bleidiau gwleidyddol neu fwriadau pleidleisio gael ei atgyfeirio i'r Prif Gyngorydd Gwleidyddiaeth i'w gymeradwyo ymlaen llaw.

(Gweler 10.4.16-10.4.18)

(Gweler Adran 11 Ystadegau, Data, Polau Piniwn ac Arolygon: 11.4.33 ac 11.4.36-11.4.38)

10.3.8 Rhaid i unrhyw gynnig i gomisiynu pôl piniwn neu unrhyw fath o arolwg, pleidlais neu grŵp ffocws ar faterion polisi cyhoeddus, pynciau gwleidyddol neu ddiwydiannol dadleuol, neu ar 'bynciau dadleuol' mewn unrhyw faes arall, gael ei atgyfeirio i'r Prif Gyngorydd Gwleidyddiaeth ymlaen llaw.

(Gweler 10.4.19-10.4.20)

(Gweler Adran 11 Ystadegau, Data, Polau Piniwn ac Arolygon: 11.4.29-11.4.35 a 11.4.39-11.4.45)

10.4 CANLLAWIAU

Sylw i Bleidiau Gwleidyddol, Llywodraeth a Datganoli yn y DU

10.4.1 Dylai'r BBC wneud, a gallu amddiffyn, penderfyniadau golygyddol ynghylch sylw i bleidiau gwleidyddol ar y sail eu bod yn rhesymol ac yn ofalus, gyda didueddrwydd dyladwy. Dylai penderfyniadau newyddion ysgogi penderfyniadau golygyddol mewn rhaglenni sy'n seiliedig ar newyddion, gan sicrhau bod sylw dyladwy yn cael ei roi i gyflew, archwilio a herio safbwyntiau a pholisïau'r holl bleidiau perthnasol yn y DU dros amser.

Bydd y ffordd y mae pleidiau'n sicrhau didueddrwydd dyladwy yn amrywio, yn dibynnu ar y fformat, y llwyfan a sut mae'r allbwn yn berthnasol i wahanol rannau o'r DU. Bydd penderfynu'r priod lefelau o sylw i wahanol bleidiau gwleidyddol, sydd â lefelau amrywiol o gefnogaeth wleidyddol, yn galw'n bennaf am farn

olygyddol dda a diduedd, yn hytrach na defnyddio fformiwlâu mathemategol. Dylid ystyried tystiolaeth o gefnogaeth mewn etholiadau blaenorol a chefnogaeth bresennol mewn etholiadau wrth wneud penderfyniadau am lefelau priodol o sylw ac amlygrwydd.

Rhaid i gynhyrchwyr cynnwys gymryd cyfrifoldeb am sicrhau didueddrwydd dyladwy yn eu hallbwn eu hunain heb ddibynnu o reidrwydd ar gynnwys neu wasanaethau eraill y BBC.

10.4.2 Mae diwylliannau gwleidyddol amrywiol yn y DU yn y gwahanol wledydd felly, er mwyn sicrhau sylw priodol i bleidiau gwleidyddol, yn enwedig mewn allbwn i'r DU gyfan, rhaid asesu cryfder gwleidyddol cymharol yn y strwythur datganoledig hwn. Er mwyn sicrhau didueddrwydd dyladwy, rhaid ystyried y gwahanol bleidiau ym mhob gwlad, yn ogystal â'r rheini sydd â chefnogaeth etholiadol ar draws y DU.

Mae'r iaith a ddefnyddir yn bwysig yn y cyd-destun hwn, er enghraifft, dylid bod yn ofalus wrth ddisgrifio pleidiau fel 'prif', 'mawr' neu 'fach', gan ystyried y dirwedd wleidyddol ym mhob rhan o'r DU. Mae'r term 'llywodraeth' yn cael ei ddeall yn wahanol yn y gwahanol wledydd, dylai fod yn glir i bob cynulleidfa beth sy'n cael ei gyfeirio.

Wrth gyfeirio at bolisi cyhoeddus penodol a pha lywodraeth neu weinidog sy'n gyfrifol amdano, dylai fod yn glir i'r gynulleidfa a allai fod yn berthnasol i wahanol rannau o'r DU a sut.

(Gweler y canllawiau: Gohebu ar y DU)

Cyfweliadau a Chyfraniadau Gwleidyddol

10.4.3 Wrth wneud ceisiadau am gyfweliadau gwleidyddol, dylid bod yn glir am natur yr allbwn a'r cyd-destun y maent wedi'u bwriadu ar ei gyfer. Rhaid i'r holl drefniadau fod yn destun craffu cyhoeddus ac ni ddylent atal y rhai sy'n cael eu cyfweld rhag cael cwestiynau priodol.

Pan fydd gwleidyddion (rhyngwladol, cenedlaethol neu leol), neu eraill a allai fod yn ymgeisio am swydd wleidyddol neu'n ymgychu'n wleidyddol, yn cael eu gwahodd i gyfrannu at allbwn anwleidyddol, boed ar sail eu harbenigedd y tu allan i wleidyddiaeth neu eu henwogrwydd, ni ddylent gael y fath amlygrwydd fel ei fod yn rhoi mantais wleidyddol ormodol iddynt, yn enwedig yn y cyfnod cyn ac yn ystod cyfnodau etholiad. Lle bo'n berthnasol, dylid gwneud eu teyrngarwch gwleidyddol yn glir i'r gynulleidfa.

10.4.4 Yn achos rhaglenni na fyddent fel arfer yn cynnwys gwleidyddion, barn wleidyddol neu ‘faterion dadleuol’ – er enghraifft, chwaraeon, sioeau cwis/panel, adloniant ffeithiol – mae’n rhaid i gynhyrchwyr cynnwys ymgynghori ymlaen llaw â’r Prif Gyngorydd Gwleidyddiaeth cyn gwahodd gwleidydd i gymryd rhan yn eu hallbwn, neu cyn derbyn cais i gymryd rhan. Mae’r atgyfeiriad hwn yn berthnasol i bob ffigwr gwleidyddol fel ASau, cynghorwyr, comisiynwyr heddlu a throseddu, a meiri gweithredol, ac ni waeth a yw’r cyfraniad arfaethedig ei hun yn ‘wleidyddol’.

10.4.5 Lle mae cynnig i gynnwys eraill a allai fod wedi cymryd safiad gwleidyddol amlwg mewn allbwn o’r fath, mae cyngor ar gael gan y tîm Polisi Golygyddol.

Cyfweliadau ag Arweinwyr Pleidiau neu broffiliau ohonynt

10.4.6 Dylai unrhyw allbwn lle mae arweinwyr pleidiau’n ymddangos roi sylw priodol dros amser i gyfranogiad gan arweinwyr pleidiau perthnasol eraill (neu eu cynrychiolwyr); dylai pob un fod yn gyson ac yn gadarn yn ei ddull ei hun o gynnal cyfweliadau, gan sicrhau craffu priodol ac annibyniaeth olygyddol. Ar adegau, efallai y bydd angen i’r BBC gydlynw a rhesymoli cynigion ar draws ei allbwn.

10.4.7 Heblaw am gyfweliadau newyddion byr a gesglir ar y diwrnod heb eu trefnu ymlaen llaw, rhaid ymgynghori â’r Prif Gyngorydd Gwleidyddiaeth ymlaen llaw ynghylch cynigion cyfweliad arfaethedig neu unrhyw gyfranogiad gweithredol arall mewn allbwn (a chyn i gynigion o gyfranogiad o’r fath gael eu derbyn neu eu gwrthod) ar gyfer yr arweinwyr gwleidyddol canlynol yn y DU: y Prif Weinidog ac Arweinydd yr Wrthblaid yn San Steffan, Prif Weinidogion Cymru a’r Alban a Phrif Weinidog a Dirprwy Brif Weinidog Gogledd Iwerddon. Yng ngwledydd y DU, rhaid ymgynghori â’r priod Benaethiaid Newyddion hefyd.

10.4.8 Dylid hysbysu’r Prif Gyngorydd Gwleidyddiaeth (a, lle bo’n briodol, y Pennaeth Newyddion) hefyd a yw’r gwahoddiadau wedi cael eu gwrthod neu eu derbyn er mwyn sicrhau:

- bod y BBC cyfan yn gadarn ac yn gyson wrth ymwneud â’r pleidiau
- bod cynigion yn cael eu rhesymoli o fewn y BBC bob tro mae galw mawr
- bod pwys dyladwy yn cael ei roi i ymddangosiadau dros amser
- bod dull golygyddol cyson, er enghraifft, o ran tîm, mewn unrhyw gyfres o gyfweliadau.

Taliadau i Wleidyddion

10.4.9 Nid yw'r BBC fel arfer yn talu gwleidyddion cyflogedig etholedig am ymddangosiadau rheolaidd na chyfraniadau eraill i allbwn y BBC lle maent yn siarad ar ran eu plaid neu'n mynegi barn wleidyddol. Mae hyn yn cynnwys Aelodau Seneddol, Aelodau o'r Senedd, Aelodau o Senedd yr Alban, Aelodau o'r Cynulliad Deddfwriaethol, meiri gweithredol, comisiynwyr heddlu a throseddu (gan gynnwys aelodau annibynnol) neu eraill y nodwyd yn glir eu bod yn cynrychioli pleidiau gwleidyddol, fel arglwyddi. Lle bo'n briodol, gellir talu ffi aflonyddu gyfyngedig a realistig iddynt a/neu unrhyw ad-daliad am dreuliau dilys.

Efallai y bydd amgylchiadau lle gellir talu ffi i wleidydd am gyfraniadau i allbwn anwleidyddol, er enghraifft os yw'n ymddangos ar sail arbenigedd penodol neu'n ymwneud â'i enwogrwydd y tu allan i wleidyddiaeth. Dim ond mewn amgylchiadau eithriadol, wrth gyflawni rôl y tu hwnt i sylw gwleidyddol arferol, y gellir eu talu am gyfraniad gwleidyddol.

Rhaid i unrhyw gynnig i dalu ffi (heb gynnwys treuliau dilys) i wleidydd neu arglwydd cyflogedig etholedig am unrhyw gyfraniad at allbwn, gael ei atgyfeirio ymlaen llaw i'r Prif Gynghorydd Gwleidyddiaeth.

Darlledu Seneddol yn y DU

10.4.10 Mae gan Dŷ'r Cyffredin, Tŷ'r Arglwyddi, pwyllgorau'r ddau dŷ, yn ogystal â Senedd Cymru, Senedd yr Alban, a Chynulliad Gogledd Iwerddon reolau darlledu y dylid eu dilyn fel arfer.

Rhaid i unrhyw gynnig i ddefnyddio deunydd o siambrau neu bwyllgorau Seneddau neu Gynulliadau – gan gynnwys San Steffan – y tu allan i'r rheolau darlledu perthnasol gael ei atgyfeirio i'r Prif Gynghorydd Gwleidyddiaeth. Mae hyn yn cynnwys unrhyw gynnig i ddefnyddio deunydd o Seneddau neu Gynulliadau y tu allan i newyddion, rhaglenni ffeithiol neu gynnwys at ddibenion addysgol, a fydd hefyd yn gofyn am gyngor Cyfreithiol perthnasol ar Eiddo Deallusol.

Darllediadau Gwleidyddol

Darllediadau Pleidiau Gwleidyddol, Etholiadau a Refferenda yn y DU

10.4.11 Mae'n ofynnol i'r BBC sicrhau bod amser ar yr awyr ar gael ar gyfer darllediadau pleidiau gwleidyddol a darllediadau ymgyrch refferendwm⁴. Mae'r rhain ar wahân i gynnwys y BBC, ac nid yw eu darlledu'n golygu bod y BBC yn cefnogi'r farn sydd ynddynt.

Mae dyrannu cyfres o ddarllediadau mewn ffordd briodol yn bodloni'r gofyniad am ddidueddrwydd dyladwy.

Mae hawlfraint y darllediadau'n eiddo i'r pleidiau neu i grwpiau ymgyrchu refferenda, ond gellir defnyddio rhannau ohonynt heb gael eu cydsyniad.

10.4.12 Mae pleidiau'n gwneud y darllediadau ar eu traul eu hunain ac maent yn gyfrifol am eu cynnwys. Fodd bynnag, mae'n rhaid i'r BBC sicrhau ei fod yn cydymffurfio i'w ddarlledu, yn cydymffurfio â'r gyfraith, â rhannau perthnasol o God Ofcom⁵, â rhannau perthnasol o Ganllawiau Golygyddol y BBC ac â chanllawiau cynhyrchu a amlinellir ar wefan y Grŵp Cyswllt Darlledwyr⁶.

(Gweler Adran 5 Niwed a
Thramgwydd)

Darllediadau Gweinidogol a Gwybodaeth gan y Llywodraeth

10.4.13 Mewn amgylchiadau eithriadol, fel penderfyniad i fynd i ryfel neu argyfyngau cenedlaethol eraill, gall fod yn ofynnol i'r BBC⁷ ddarparu amser ar gyfer darllediad gan un o weinidogion Llywodraeth y DU. Mewn amgylchiadau o'r fath, efallai y bydd hefyd angen i'r BBC ystyried a fyddai ymatebion gan bleidiau gwleidyddol eraill neu lywodraethau yn y DU yn briodol. Y BBC, fel darlledwr, fydd â'r gair olaf ynghylch a yw'r darllediad yn dderbyniol o ran cydymffurfio â safonau cyfreithiol priodol a safonau eraill.

(Gweler Adran 12 - Rhyfel, Terfysgaeth a Thrais Eithafol, Trychineb ac Anhrefn:
12.4.22)

10.4.14 Rhaid i unrhyw gais gan y llywodraeth am ddarllediad gweinidogol neu am ymateb i ddarllediad gweinidogol gael ei atgyfeirio'n brydlon i'r Prif Gyngorydd Gwleidyddiaeth⁸.

⁴ Atodlen 3 (5), Darlledu: Cytundeb rhwng Ysgrifennydd Gwladol Ei Fawrhydi dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon a'r Gorfforaeth Ddarlledu Brydeinig Rhagfyr 2016

⁵ https://www.ofcom.org.uk/__data/assets/pdf_file/0035/99188/pprb-rules-december-2020.pdf

⁶ Gwefan y Grŵp Cyswllt Darlledwyr <https://www.bbc.co.uk/broadcastersliaisongroup>

⁷ Cymal 67 Trefniadau Amddiffyn ac Argyfwng, Darlledu: Cytundeb rhwng Ysgrifennydd Gwladol Ei Fawrhydi dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon a'r Gorfforaeth Ddarlledu Brydeinig Rhagfyr 2016

⁸ Adran 67 Cytundeb â Siarter y BBC

10.4.15 Rhaid i unrhyw gais gan adran o'r llywodraeth i drosglwyddo negeseuon swyddogol neu ffilmiau gwybodaeth gael ei atgyfeirio i'r Prif Gynghorydd Gwleidyddiaeth.

Arolygon a Pholau Piniwn

Dylid darllen yr is-adran hon ochr yn ochr ag Adran 11: Ystadegau, Data, Polau ac Arolygon a gyda'r canllawiau: Polau piniwn, arolygon, holiaduron, pleidleisiau a 'pholau gwelltyn'.

Polau Bwriad Pleidleisio

10.4.16 Anaml y bydd y BBC yn comisiynu polau piniwn ar fwriadau pleidleisio neu arwyddion eraill o gefnogaeth ar gyfer pleidiau gwleidyddol, ac ni fydd byth yn eu cyhoeddi yn ystod cyfnodau etholiadau neu refferenda perthnasol.

Os caiff pleidlais o'r fath ei chomisiynu yn y DU, ac eithrio mewn amgylchiadau eithriadol, dylai'r BBC ddefnyddio aelodau'r British Polling Council. Ar gyfer y tu allan i'r DU, mae cyngor ar gael gan yr Uned Ymchwil Wleidyddol.

(Gweler 10.4.26-10.4.28)

10.4.17 Rhaid i unrhyw gynnig i gomisiynu pŵl piniwn (neu i ddefnyddio dulliau eraill, fel dadansoddi data) gyda'r bwriad o samplu cefnogaeth i bleidiau gwleidyddol neu fwriadau pleidleisio gael ei atgyfeirio ymlaen llaw i'r Prif Gynghorydd Gwleidyddiaeth i'w gymeradwyo.

Mae cyngor technegol ar gynllunio cwestiynau er enghraifft ar gael gan yr Uned Ymchwil Wleidyddol.

10.4.18 Wrth adrodd ar bolau bwriad pleidleisio:

- yn y DU dylent, fel arfer, fod wedi cael eu cynnal gan aelod o'r British Polling Council
- ni ddylai canlyniad pŵl bwriad pleidleisio, ar ei ben ei hun, fod yn bennawd nac arwain unrhyw allbwn
- rhaid gohebu ar ganfyddiadau arolygon o fwriadau pleidleisio yng nghydestun tuedd, a all gynnwys canlyniadau'r holl bolau piniwn mawr dros gyfnod penodol neu fod yn gyfyngedig i'r newid yn y canfyddiadau gan un cwmni polau piniwn

- dylid bod yn ofalus iawn wrth ymdrin â chanlyniadau polau piniwn sy'n wahanol heb esboniad credadwy
- dylid hysbysu'r gynulleidfa os yw'r gwahaniaeth a gofnodwyd rhwng dwy blaid arwyddocaol yn llai na'r lwfans ansicrwydd ar gyfer y pôl piniwn.

Polau Piniwn, Arolygon, Pleidleisiau a Grwpiau Ffocws Gwleidyddol a Pholisi Cyhoeddus

10.4.19 Gellir disgwyl i bleidleisiau neu unrhyw fath o arolwg, yn enwedig y rhai sy'n gofyn am farn ar bolisi cyhoeddus cyfredol, materion gwleidyddol neu ddadleuon, neu'n gofyn am farn gwleidyddion, ddod o dan chwyddwydr arbennig o ran cywirdeb, cadernid a didueddrwydd. Gallant gynnwys risg i enw da, felly rhaid bod yn ofalus pan gânt eu comisiynu a'u hadrodd.

Bydd mwy o risg os bydd y BBC yn comisiynu arolwg o unrhyw fath sy'n cynnwys sefydliad sydd ei hun yn ymgychu neu sydd â barn sy'n ymwneud â'r mater.

Gallai ffyrdd eraill o ddarlunio barn am wleidyddiaeth, fel grwpiau ffocws, vox pops, pleidleisiau ar-lein ac ati, hefyd danseilio newyddiaduraeth y BBC os cânt eu defnyddio'n amhriodol.

10.4.20 Rhaid i unrhyw gynnig i gomisiynu pôl piniwn neu unrhyw fath o arolwg, pleidlais neu grŵp ffocws ar faterion polisi cyhoeddus, pynciau gwleidyddol neu ddiwydiannol dadleuol, neu ar 'bynciau dadleuol' mewn unrhyw faes arall, gael ei atgyfeirio i'r Prif Gynghorydd Gwleidyddiaeth ymlaen llaw⁹.

Mae cyngor technegol ar gynllunio cwestiynau er enghraifft ar gael gan yr Uned Ymchwil Wleidyddol.

Etholiadau a Refferenda

Etholiadau a Refferenda yn y DU

10.4.21 Mae ymrwymiad y BBC i ddiueddrwydd a thegwch yn destun craffu dwys pan fydd pobl yn paratoi i bleidleisio. Cyhoeddir Canllawiau Etholiad Penodol ar gyfer pob etholiad a refferendwm cenedlaethol sy'n ategu'r Canllawiau Golygyddol¹⁰ a Chod Darlledu Ofcom¹¹. Ar gyfer etholiadau, maent

⁹ Cod Ofcom Adran 5 ar gyfer Ystyr 'materion sy'n destun dadlau gwleidyddol neu ddiwydiannol a materion sy'n ymwneud â pholisi cyhoeddus cyfredol'

¹⁰ Yn y cyfnod cyn ac yn ystod cyfnod yr etholiad, gweler y wefan Polisi Golygyddol i gael Canllawiau Etholiad

¹¹ <https://www.ofcom.org.uk/cymru/tv-radio-and-on-demand/broadcast-codes/broadcast-code/section-six-elections-referendums>

yn cynnwys cod ymarfer mewn perthynas â'r rhan a gymerir gan ymgeiswyr ym mhob etholaeth neu ardal etholiadol, yn unol â chyfraith etholiadol¹². Oni bai fod Canllawiau Etholiadau yn cael eu disodli neu eu diweddarau'n ffurfiol, maen nhw'n dal ar waith mewn perthynas ag isetholiadau tan yr etholiad cyfatebol nesaf, er enghraifft, dros gyfnod Senedd San Steffan. Dylai'r egwyddorion tegwch a didueddrwydd dyladwy sy'n sail i sylw'r BBC i bleidleisiau cenedlaethol hefyd fod yn sail i adrodd am bleidleisiau statudol eraill yn y DU, fel polau plwyf ac etholiadau cyngorau plwyf.

10.4.22 Rhaid i ddyfarniadau am newyddion barhau i ysgogi penderfyniadau golygyddol mewn rhaglenni sy'n seiliedig ar newyddion a dylai'r dyfarniadau hynny, yn ystod etholiadau neu refferenda, gael eu gwneud o fewn fframwaith o drafodaeth ddemocrataidd. Yn ystod cyfnod yr etholiad, dylid rhoi pwys dyladwy ar gyfleu, archwilio a herio barn a pholisïau'r holl bleidiau ac ymgeiswyr perthnasol, gan gynnwys, lle bo hynny'n briodol, ymgeiswyr annibynnol.

Bydd angen gofal ac ystyriaeth ychwanegol ar rai rhaglenni o ran amserlennu yn ystod cyfnodau etholiadau ac yn y cyfnod cyn ymgyrchoedd etholiadol. Dylai gwneuthurwyr cynnwys ymgynghori â'r Prif Gynghorydd Gwleidyddiaeth yn gynnwys pan allai fod risg i ddiueddrwydd, er enghraifft, o ddramâu untro, hyd yn oed os ydynt o natur hanesyddol, ymddangosiadau gan wleidyddion mewn allbwn anwleidyddol, neu raglenni sy'n bwriadu bod yn ddiuedd dros amser.

Efallai y bydd gan rai etholiadau, megis cystadlaethau maerol gweithredol, amser arwain hir lle gall ymgyrchu gyda ffocws penodol ar unigolion ddechrau blwyddyn neu fwy cyn y diwrnod pleidleisio. Bydd angen i'r holl allbwn, gan gynnwys allwn anwleidyddol, roi ystyriaeth dros y cyfnod hwn i'r angen am ddiueddrwydd a thegwch i ymgeiswyr a'r rheini sy'n ceisio cael eu henwebu.

(Gweler 10.4.4)

(Gweler Adran 2 Didueddrwydd: 2.4.31-2.4.32)

10.4.23 Ar ddiwrnod pleidleisio, bydd y BBC yn rhoi'r gorau i ohebu ar ymgyrchoedd o 0600 nes bydd y gorsafoedd pleidleisio yn cau. Yr unig ohebu a ganiateir fydd disgrifiadau ffeithiol annadleuol, fel ymddangosiad gwleidyddion mewn gorsafoedd pleidleisio neu'r tywydd. Rhaid peidio â rhoi sylw i bynciau sydd wedi bod yn destun neu'n rhan o'r ymgyrchu neu faterion dadleuol eraill sy'n ymwneud â'r etholiad cyn i'r gorsafoedd pleidleisio gau, er mwyn sicrhau nad oes

¹² Adran 144 Deddf Pleidiau Gwleidyddol, Etholiadau a Refferenda 2000

dim yn allbwn y BBC y gellir ei ddehongli fel rhywbeth sy'n dylanwadu ar y bleidlais yn ormodol.

Dylid cymryd gofal arbennig hefyd gydag unrhyw ddeunydd a gyhoeddir ar gyfrifon cyfryngau cymdeithasol – gan gynnwys rhai unigolion – tra bo'r gorsafoedd pleidleisio ar agor.

Polau Piniwn yn ystod Etholiadau a Refferenda yn y DU

10.4.24 Bydd Canllawiau Etholiad ar gyfer pob cyfnod etholiad a refferendwm ffurfiol yn cynnwys cyngor penodol ar ymdrin â pholau piniwn perthnasol¹³.

10.4.25 Ni chaniateir cyhoeddi pŵl piniwn ar unrhyw bwnc sy'n ymwneud â gwleidyddiaeth neu'r etholiad perthnasol, gan gynnwys polau bwriadau pleidleisio, ar y diwrnod pleidleisio tan ar ôl i'r gorsafoedd pleidleisio gau; mae'n drosedd yn y DU i gyhoeddi gwybodaeth am sut mae pobl wedi pleidleisio tra bod y pleidleisiau ar agor.

Gohebu ar Etholiadau a Refferenda y tu allan i'r DU

10.4.26 Dylai'r egwyddorion tegwch a didueddrwydd dyladwy sydd wrth wraidd darllediadau'r BBC o bleidleisiau'r DU hefyd lywio gohebu mewn gwledydd eraill. Fodd bynnag, wrth ohebu ar yr etholiadau hyn, gellir ystyried yr amgylchiadau y mae'r etholiad dan sylw yn cael ei gynnal ynddynt, yn enwedig pan fo amheuan ynghylch gonestrwydd neu degwch y broses ddemocrataidd.

10.4.27 Gall materion ychwanegol godi pan fydd cynnwys y BBC wedi'i anelu'n benodol at gynulleidfa yn y wlad lle mae'r etholiad neu'r refferendwm yn cael ei gynnal. Gallai cynnwys a wnaed yn wreiddiol ar gyfer cynulleidfaoedd y DU ac a ddosberthir ar wasanaethau rhyngwladol ddylanwadu ar bleidlais yn amhriodol. Os bydd angen, efallai y bydd yn rhaid ei ddiwygio, ei ganslo neu ei oedi nes bydd y cyfnod pleidleisio wedi dod i ben.

10.4.28 Efallai y bydd gan wledydd y tu allan i'r DU gyfreithiau penodol gwahanol sy'n berthnasol i adrodd tra bo pleidleisiau'n digwydd neu yn ystod eu cyfnod etholiad. Os yw cynnwys y BBC yn cael ei ddosbarthu i wlad benodol, mae'n bosibl y bydd angen ystyried materion cyfreithiol.

Mewn rhai gwledydd, gall gofynion cyfreithiol ynghylch etholiadau a refferenda wrthdaro ag egwyddorion golygyddol sylfaenol y BBC, yn enwedig egwyddorion tegwch ac amhleidioldeb. Mewn achosion o'r fath, bydd y BBC yn cynnal ei egwyddorion golygyddol ei hun hyd yn oed os yw hynny'n golygu na all darlledwr

¹³ Yn y cyfnod cyn ac yn ystod cyfnod yr etholiad, gweler y wefan Polisi Golygyddol i gael Canllawiau Etholiad

lleol ailddosbarthu cynnwys neu wasanaethau'r BBC. Mae hyn yn arbennig o bwysig i Wasanaethau Rhyngwladol BBC News a BBC Online.